

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حقوق کودک

این کتاب بر اساس سرفصل‌های مصوب معاونت آموزشی جهاددانشگاهی تدوین شده و در شورای تخصصی آموزشی گروه علوم انسانی و شورای نشر منابع آموزشی مورد تصویب قرار گرفته است و به عنوان منبع آموزشی دوره حقوق کودک استفاده می‌گردد.

پیشگفتار

با نگاهی گذرا به سیر تحول و تطور دانش بشری، جایگاه و نقش آموزش در توسعه منابع انسانی انکار ناپذیر می‌نماید. از دیگر سو، هم سنگ با رشد شتابان علم و فناوری در جهان کنونی، نه تنها از ارزش و اهمیت آموزش کاسته نشده، بلکه بر تنوع، گستردگی و اثربخشی روش‌های آموزشی در تمامی سطوح، حوزه‌ها و تخصص‌ها افزوده شده و هر روز همگام با نیازهای روزآمد و فزاینده جوامع گسترش می‌یابد.

همچنین منابع آموزشی و کمک آموزشی استاندارد، در مستندسازی و ترویج دانش و اثربخشی فرایند آموزش، جایگاه و نقشی اندک ناپذیر داشته و دارد. از این رو **جهاد دانشگاهی** به عنوان یکی از نهادهای پیشگام و ارائه دهنده آموزش در سطوح مختلف در سراسر کشور، با تکیه بر بیش از سه دهه تجربه ارزشمند، به‌رور رسانی و یکسان‌سازی منابع آموزشی و ارتقای استانداردهای آموزشی را در دستور کار قرار داده است. بدین منظور، معاونت آموزشی جهاد دانشگاهی با هدف «تسهیل و تسریع فرایند به‌روز رسانی و ارتقای منابع، انطباق محتوای دوره‌ها با سرفصل‌های مصوب و ایجاد مرجعیت تخصصی در نشر منابع» اقدام به تشکیل گروه‌های تخصصی آموزشی و شورای تخصصی نشر منابع آموزشی نموده است.

اثر پیش‌رو یکی از عناوین منابع آموزشی مصوب و مورد تألیف شورای مورد اشاره است که با هدف فوق و توسط یکی از مدرسان جهاد دانشگاهی واحد تهران، سرکار خانم بتول فتح الله تألیف شده و امید است برای مخاطبان و فراگیران محترم این دوره آموزشی مفید واقع گردد. بدیهی است ارائه نظرات و پیشنهادات اصلاحی مخاطبان محترم، فرایندی، مدرسان و صاحب‌نظران، می‌تواند ما را در استمرار این راه یاری نموده و بر اثربخشی این منابع بیفزاید.

معاونت آموزشی جهاد دانشگاهی

اداره کل برنامه‌ریزی و توسعه آموزش

مقدمه

پایه‌های رشد همه جانبه کودکان و رشد شخصیت آنان در دوران کودکی شکل می‌گیرد. کودکان به دلیل ویژگی‌های سنی و آسیب پذیر بودن نیاز به حمایت دارند. بدیهی است تأمین نیازهای کودکان، زندگی بهتر و شرایط مناسب‌تری برای رشد و پرورش آنها در پی خواهد داشت. هنوز هم بسیاری از کودکان از نعمت آموزش و پرورش محرومند، بسیاری از کودکان از سوء تغذیه یا گرسنگی پیامد های ناگوار آن رنج می‌برند و بسیاری از کودکان مورد استثمار، سوء استفاده، بد رفتاری و بی توجهی قرار می‌گیرند. در طول چند دهه اخیر موضوع حقوق کودک در عرصه بین المللی و دولتها مورد توجه قرار گرفته است.

پیمان جهانی حقوق کودک که در سال ۱۹۸۸ تدوین شد و تقریباً بیشتر کشورها آن را پذیرفته و امضا کرده‌اند، ایران نیز در اسفند ماه سال ۱۳۸۲ آن را امضا کرد. دولتها با امضاء پیمان نامه متعهد به اجرای آن می‌شوند.

هدف از برگزاری دوره‌های آموزشی حقوق کودک آشنایی مربیان و دست اندرکاران مراکز آموزشی با حقوق کودک از جمله سلامت جسمی، روانی، استعدادهای آموزش و پرورش، حق تفریح و بازی، ممنوعیت سوءاستفاده و استثمار کودکان می‌باشد، تا هم در برخورد و رفتار خود با کودکان مد نظر قرار دهند و هم در بالا بردن آگاهی دیگران نسبت به حقوقی که کودکان باید از آن برخوردار باشند سهیم شوند.

امید است با آگاهی و اجرای مطالب مندرج در این کتاب شرایط بهتری برای رشد و پرورش کودکان این مرز و بوم فراهم شود.

مؤلف

بتول فتح‌الله

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۳	فصل اول: تعریف کودک و ضرورت توجه به حقوق کودک
۱۳	هدف‌های یادگیری
۱۵	مقدمه
۱۵	تعریف کودک
۱۶	کودک در قانون دنیای ایران
۱۷	تعریف حق
۱۷	حق و ارتباط آن با رشد کودک
۱۷	ضرورت توجه به حقوق کودکان
۱۷	الف: اهمیت دوران کودکی
۱۸	ب: آسیب پذیری کودکان
۱۸	ج: تفاوت کودکان با بزرگسالان
۱۹	خلاصه فصل
۲۰	خود آزمایی
۲۱	فصل دوم: حقوق کودک در خانواده
۲۱	هدف‌های یادگیری
۲۳	مقدمه
۲۳	حقوق کودک در خانواده با توجه به قوانین داخلی
۲۳	الف: انتخاب نام و گرفتن شناسنامه
۲۴	ب: نگهداری و تربیت کودک
۲۴	ج: شیر دادن طفل
۲۴	د: مخارج نگهداری کودک
۲۵	ه: حق ملاقات با کودک
۲۵	و: تربیت کودک

۲۵	تکالیف والدین در پیمان نامه حقوق کودک
۲۶	۱- حق برخورداری از محبت
۲۶	۲- حق برخورداری از احترام
۲۶	۳- حق برخورداری از آرامش و امنیت
۲۶	۴- حق اظهار نظر و ابراز عقیده
۲۶	۵- حق زندگی با پدر و مادر
۲۷	۶- حق آموزش و تحصیل
۲۷	۷- حق تفریح و بازی
۲۷	تکالیف فرزندان نسبت به والدین
۲۹	خلاصه فصل
۳۱	خود آزمایی
۳۳	فصل سوم: حقوق کودک در مراکز آموزشی
۳۳	هدف‌های یادگیری
۳۵	مقدمه
۳۶	حق تحصیل و آموزش با توجه به قوانین داخلی
۳۶	الف: وظایف خانواده و دولت
۳۶	ب: قانون مجازات منع تحصیل فرزندان
۳۷	ج: ایجاد شرایط لازم برای تحصیل فرزندان از سوی والدین
۳۷	حق برخورداری از شرایط و امکانات مناسب در مراکز آموزشی
۳۷	الف: رفتار مناسب مسؤولان و معلمان مراکز آموزشی
۳۸	ب: منع تنبیه بدنی در مراکز آموزشی
۳۸	ج: فضا و امکانات مناسب
۴۰	خلاصه فصل
۴۱	خود آزمایی
۴۳	فصل چهارم: کودک آزاری
۴۳	هدف‌های یادگیری
۴۵	مقدمه
۴۶	تعریف کودک آزاری
۴۶	عوامل مؤثر در کودک آزاری
۴۷	الف: علل خانوادگی

۴۷	۱- عدم آگاهی والدین
۴۷	۲- تک والد بودن
۴۸	۳- اختلاف بین والدین
۴۸	۴- بیماری‌های جسمی و روانی والدین
۴۸	۵- مشکلات اقتصادی خانواده
۴۸	۶- اعتیاد والد یا والدین
۴۸	ب: علل مربوط به خود کودک
۴۹	۱- کودکان ناسالم (بیمار)
۴۹	۲- کودکان طرد شده
۴۹	۳- عوامل اجتماعی
۵۰	د: عوامل فرهنگی
۵۰	انواع کودک آزار
۵۰	۱- غفلت و بی‌توجهی
۵۱	۲- کودک آزاری عاطفی
۵۱	۳- کودک آزاری جسمی
۵۱	۴- کودک آزاری تحصیلی
۵۲	۵- سوء استفاده از کودکان
۵۲	الف: سوء استفاده جنسی
۵۵	ب: سوء استفاده از کار کودکان
۵۶	ج: سوء استفاده از کودکان در مواد مخدر
۵۶	پیامدهای کودک آزاری
۵۷	پیشگیری از کودک آزاری
۵۸	قوانین حمایت از کودکان و نوجوانان آزار دیده
۵۹	قوانین موجود در زمینه حمایت از کودکان آزار دیده در پیمان نامه حقوق کودک
۵۹	موانع تحقق حقوق کودک و راه کارهای آن:
۶۰	الف: موانع تحقق حقوق کودک
۶۰	موانع اقتصادی
۶۰	موانع فرهنگی
۶۰	موانع قانونی
۶۰	موانع اجتماعی
۶۱	ب: راه کارها

۶۱	نقش خانواده.....
۶۱	نقش مراکز آموزشی.....
۶۱	نقش رسانه‌های جمعی.....
۶۲	نقش مردم.....
۶۲	نقش سایر نهادها.....
۶۲	شیوه‌های آشنایی کودکان با حقوق خود.....
۶۳	خلاصه فصل.....
۶۷	خود آزمایی.....
۶۹	فصل پنجم: تاریخچه حقوق کودک و شکل گرفتن پیمان
۶۹	اهداف و دگرپری.....
۷۱	مقدمه.....
۷۱	پیمان جهانی حق- کودک.....
۷۲	نگرش پیمان ر مورد کودک و حقوق او.....
۷۳	نحوه تدوین پیمان نامه.....
۷۳	اصول کلیدی پیمان نامه.....
۷۳	منافع عالی کودک.....
۷۴	مشارکت.....
۷۴	عدم تبعیض.....
۷۴	بقا و رشد کودک.....
۷۴	ویژگی‌های پیمان حقوق کودک.....
۷۴	۱- پذیرش عمومی پیمان.....
۷۴	۲- گستردگی مخاطبان پیمان :.....
۷۵	۳- انعطاف پذیری پیمان.....
۷۵	۴- جامع بودن پیمان.....
۷۵	۵- نگرش علمی پیمان.....
۷۵	۶- توجه به نهاد خانواده.....
۷۵	۷- اولویت منافع کودک.....
۷۶	۸- استقلال کودک.....
۷۶	۹- وظایف دولت.....
۷۶	۱۰- گسترش مجریان.....
۷۷	خلاصه فصل.....

۷۸	خود آزمایی
۷۹	فصل ششم: آشنایی با پیمان نامه حقوق کودک
۷۹	هدف های رفتاری
۸۱	مقدمه
۸۲	پیمان نامه حقوق کودک
۹۱	پروتکل الحاقی پیمان نامه حقوق کودک درباره
۹۸	خود آزمایی
۹۹	منابع